

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 3(37) 2024

УДК:378.147:378.661:044.738.5

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-388-400](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-388-400)

Лукаш Юлія Михайлівна старший викладач кафедри мовної підготовки та соціально-гуманітарних наук, Державний заклад «Луганський державний медичний університет», вул. 16 липня, 36, м. Рівне, <https://orcid.org/0000-0002-7744-0632>

Гришина Олена Сергіївна старший викладач кафедри мовної підготовки та соціально-гуманітарних наук, Державний заклад «Луганський державний медичний університет», вул. 16 липня, 36, м. Рівне, <https://orcid.org/0000-0002-5452-7719>

Буряк Наталія Василівна викладач кафедри мовної підготовки та соціально-гуманітарних наук, Державний заклад «Луганський державний медичний університет», вул. 16 липня, 36, м. Рівне, <https://orcid.org/0009-0004-2965-2376>

МЕДИЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ ОБМІНУ ТА СПІВПРАЦЯ УНІВЕРСИТЕТІВ

Анотація. Підвищення якості медичної освіти в умовах глобалізації потребують значної активізації міжнародного співробітництва, особливо з огляду на зростання мобільності населення та зміцнення міжнародних зв'язків у сфері охорони здоров'я. Університети, що пропонують міжнародні програми обміну для майбутніх медичних працівників, відіграють ключову роль у підготовці кадрів, які відповідають вимогам глобального ринку праці. Метою цієї статті є аналіз програм міжнародного обміну та співробітництва у сфері медичної освіти з урахуванням потреб і можливостей українських студентів, які навчаються у закладах вищої освіти України. У статті було окреслено сучасний стан реалізації програм міжнародного обміну та співпраці у Європейському Союзі, США, Японії, Китаї, Індії, Латинській Америці, Азії та ін. країнах. За результатами цього огляду було визначено, що практика реалізації міжнародних програм обміну та співпраці в зарубіжних медичних університетах була вища на 50%, ніж в українських. Визначено основні державні програми обміну (Erasmus+, Fulbright, Chevening), науково-освітні проекти організацій Global Fund, World Health Organization та недержавні фонди обміну, їхні програми й ініціативи за напрямом медичної освіти (Soros Foundation, Open Society Foundation, Rotary Foundation, European Youth Foundation). З'ясовано можливості та перспективи міжнародних програм

обміну та співпраці для українських студентів під час здобуття медичної освіти. Участь у міжнародних програмах обміну та проектах в галузі медичної освіти може збагатити професійний досвід та підвищити конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці майбутніх фахівців-медиків. Окрім цього, це позначиться на збільшенні медичного потенціалу країни, підвищенні медичної культури населення й покращенні якості медичного обслуговування. Програми міжнародного обміну й співпраці сприятимуть залученню іноземних інвестицій у сферу медичної освіти та розвитку медичної інфраструктури в Україні.

Ключові слова: міжнародні програми обміну, студенти, медична освіта, співробітництво, професійний розвиток.

Lukash Yuliia Mykhailivna Senior Lecturer of the Department of Language Training and Social Sciences and Humanities, State Establishment “Lugansk State Medical University”, 36, 16 Lypnia St., Rivne, <https://orcid.org/0000-0002-7744-0632>

Hryshyna Olena Serhiyivna Senior Lecturer of the Department of Language Training and Social Sciences and Humanities, State Establishment “Lugansk State Medical University”, 36, 16 Lypnia St., Rivne, <https://orcid.org/0000-0002-5452-7719>

Buriak Nataliia Vasylivna Lecturer of the Department of Language Training and Social Sciences and Humanities, State Establishment “Lugansk State Medical University”, 36, 16 Lypnia St., Rivne, <https://orcid.org/0009-0004-2965-2376>

MEDICAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION: INTERNATIONAL EXCHANGE PROGRAMS AND COOPERATION OF UNIVERSITIES

Abstract. The challenges of medical education in the context of globalization require a high level of quality and international cooperation, especially given the growing mobility of the population and strengthening of international healthcare ties. Universities that offer international exchange programs for future healthcare professionals play a key role in training personnel that meet the requirements of the global labor market. The purpose of this article is to analyze international exchange and cooperation programs in the field of medical education, taking into account the needs and capabilities of Ukrainian students studying in higher education institutions of Ukraine. The article briefly outlines the current state of implementation of international exchange and cooperation programs in the European Union, the United States, Japan, China, India, Latin America, Asia and third world countries. The results of this review showed that the practice of implementing international exchange and cooperation programs in foreign medical universities was 50% higher than in Ukrainian ones. State exchange programs (Erasmus+, Fulbright, Chevening),

scientific and educational projects of the Global Fund, World Health Organization and non-governmental exchange funds, their programs and initiatives in the field of medical education (Soros Foundation, Open Society Foundation, Rotary Foundation, European Youth Foundation) were identified. The opportunities and prospects of international exchange and cooperation programs for Ukrainian students in medical education are identified. Participation in international exchange programs and projects in the field of medical education can enrich the professional experience and increase the competitiveness of future professionals in the international labor market. In addition, it will increase the country's medical potential, improve the medical culture of the population, and improve the quality of medical care. International exchange and cooperation programs will help to attract foreign investment in medical education and the development of medical infrastructure in Ukraine.

Keywords: International exchange programmes, students, medical education, cooperation, professional development.

Постановка проблеми. Проблема медичної освіти в контексті глобалізації ставить важливі наукові й практичні завдання, вирішення яких допоможе підвищити ефективність сучасної системи охорони здоров'я. Зі зростанням мобільності населення та посиленням міжнародних зв'язків у сфері охорони здоров'я необхідно забезпечувати високий рівень медичної освіти, що відповідає вимогам глобального ринку праці. Особливо актуально стає співпраця університетів через міжнародні програми обміну й партнерства для забезпечення якісної підготовки майбутніх медичних працівників.

В Україні однією з основних проблем постає потреба в модернізації навчальних програм та забезпеченні доступу до світових стандартів медичної освіти. Лише 10% медичних університетів налагодили активну міжнародну співпрацю, що обмежує можливості студентів і викладачів отримати міжнародний досвід й опанувати передові методики навчання [1].

Після початку повномасштабної війни з росією 24 лютого 2022 р. та окупації частини території України українське суспільство пережило значні втрати, як людські, так і соціально-економічні. Приблизно 8 мільйонів українців, в основному жінки, діти та молоді люди допризовного віку, стали біженцями, більшість з яких шукали притулку у західних регіонах України або у Європейському Союзі [2].

У таких умовах для України надзвичайно важливою стало питання розвитку ініціативи з міжнародного обміну студентами в сфері медичної освіти. По-перше, це дозволить українським студентам отримати доступ до якісної медичної освіти за кордоном, що допоможе підвищити рівень їхньої кваліфікації та підготувати їх до викликів сучасної медицини. По-друге, такі програми можуть сприяти обміну досвідом та передовими методиками навчання між українськими й міжнародними університетами, що сприятиме підвищенню якості медичної освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтернаціоналізація є важливим чинником у реалізації глобальної конкуренції в сфері вищої освіти та сприяє підвищенню мобільності студентів й їхньому працевлаштуванню на міжнародному ринку праці, що збільшує конкурентоспроможність, як це було показано на прикладі закладів вищої освіти Польщі [1]. Для України також вже існує аналогічний досвід обміну, який було реалізовано у Харківському та Ужгородському медичних університетах [3; 4]. Обмін сприяє розширенню горизонтів студентів, включаючи не лише анатомічні аспекти, але й публічне здоров'я, етичність і міжкультурну взаємодію, та може відкрити нові можливості для співпраці між міжнародними вузами у сфері медичної освіти та глобального здоров'я [5; 6].

Аналіз останніх наукових розвідок показав позитивний вплив обміну між студентами на розвиток глобальних компетенцій, зокрема, культурної комунікації та критичного мислення. Висновки вказують на успішний розвиток цих навичок серед американських студентів та їхнє переживання трансформаційного навчання [7]. Результати дослідження Е. Брауер та ін. встановили два профілі випускників міжнародних медичних програм: «глобальний лікар», який володіє специфічними компетенціями для міжнародної практики, і «універсальний фахівець», загалом висококваліфікований випускник, який здатний в майбутньому працювати будь-де [8]. Однак стандартизація медичної освіти створює ризики, а проблема забезпечення рівності в глобальній медичній освіті залишається гострою, так само як і підготовка студентів до адаптації до вимог швидкоплинного майбутнього місцевого контексту охорони здоров'я [9]. Дослідження Х. де Віт та П. Г. Альтбах розглядає ефективні стратегії просування університету Jenderal Soedirman в Індонезії для побудови міжнародної довіри. Результати демонструють, що такі стратегії включають університетське бажання бути визнаним глобально, публікацію програм, діяльностей та відмінностей університету через різноманітні медіа, ініціативу міжнародного співробітництва та надання стипендій іноземним студентам [10].

А. Ву та ін. аналізували історичний контекст, поняття, ключові чинники, ініціативи та політику міжнародної терціарної освіти, визначаючи ключові дані, тенденції і виклики, що впливають на її майбутнє, особливо в період глобальних трансформацій, які спричинені націоналістично-популістичними рухами, змінами клімату та пандемією COVID-19. Домінуючі теми статей, опублікованих з 2000 по 2018 рік в США у напрямку медичної освіти, показують, що поширеними форматами є інституційні партнерства, міжнародне навчання вдома та програми мобільності студентів [11].

Стаття М. Туріссіні та ін. присвячена аналізу білатерального обміну учасниками освітньої програми АМРАТН, яка є 30-річним партнерством між консорціумом з 12 університетів у Північній Америці та Університетом Мой у Кенії. Згідно зі статистикою, в обміні вже взяли участь 1 871 представник з

Північної Америки та понад 400 кенійських клінічних стажерів. Автори вивчили деталі обміну, включаючи навчальну програму, умови проживання та фінансові витрати, і розглядають їх як приклад застосування принципів етичної глобальної співпраці [12].

Всесвітня організація здоров'я (ВОЗ) також підкреслює необхідність для малих країн приєднатися до міжнародного співробітництва, щоб здолати виклики, які пов'язані з післядипломною спеціалізованою підготовкою в довгостроковій перспективі [13].

Результати дослідження Дж. Хаффман та ін. демонструють, що навчання за кордоном підвищує майстерність англійської мови, знання медичної практики та культурну свідомість студентів. Вони також сприяють формуванню різних аспектів ідентичності. Висновок полягає у тому, що такий досвід покращує освітню місію медичних коледжів та може стати основою для розвитку інструментів оцінювання [14]. Дослідження Т. М. Дженкінс та ін. прослідковує повернення інтересу до медичної освіти, яке спостерігається останнім часом, і визначає головні напрями досліджень, включаючи нерівності у медичній освіті та вплив пандемії COVID-19 [15].

Незважаючи на те, що участь іноземних студентів у програмах обміну активно вивчається науковцями у всьому світі, проблема поглиблення участі українських студентів у програмах обміну та міжнародної співпраці потребує більш детального аналізу і пошуку шляхів її вирішення.

Отже, **мета статті** полягає у системному аналізі умов міжнародних програм обміну та співпраці у сфері медичної освіти в контексті потреб і можливостей для українських студентів, що навчаються у закладах вищої освіти України. Для реалізації поставленої мети необхідно виконати такі завдання: 1) окреслити сучасний стан реалізації програм міжнародного обміну у рамках медичної освіти в Україні; 2) визначити доступність програм міжнародного обміну для українських студентів медичного закладу вищої освіти; 3) проаналізувати можливості наявних програм міжнародного обміну для українських здобувачів медичної освіти.

Виклад основного матеріалу. Для розвинених країн Заходу, таких як Європейський Союз та Сполучені Штати, важливим викликом є необхідність адаптації медичних програм до міжнародних стандартів і забезпечення міжкультурної компетентності майбутніх лікарів. Згідно зі статистикою, понад 60% медичних факультетів у Європейському Союзі пропонують міжнародні програми обміну для студентів, сприяючи розвитку їхнього професійного та особистісного зростання [5].

У Японії велика увага приділяється співпраці університетів з міжнародними партнерами з метою обміну досвідом і передовими методиками навчання. Близько 30% університетів у Японії мають активну співпрацю з іноземними вузами в сфері медичної освіти [14].

У Китаї та Індії спостерігається активний розвиток міжнародних програм обміну та співпраці у сфері медичної освіти. Наприклад, за останні роки в Китаї зросла кількість університетів, які співпрацюють з міжнародними партнерами, до 20 %. Також статистика показує, що в Індії близько 30 % медичних університетів мають активну співпрацю з іноземними закладами вищої освіти (ЗВО) в сфері медичної освіти [6].

У країнах Латинської Америки та Азії рівень залученості до міжнародних програм з обміну може суттєво варіюватися. Згідно з даними, лише близько 15% університетів у регіоні Латинської Америки мають активну міжнародну співпрацю у сфері медичної освіти. Водночас, у Азії, цей показник в середньому становить близько до 25%. Проте є країни, де такі програми можуть бути менш розвиненими через обмежені фінансові ресурси або відсутність відповідної інфраструктури [9; 12].

Щодо бідних країн третього світу, то за наявними даними лише близько 5% медичних університетів мають активну міжнародну співпрацю. Проте з наявністю підтримки зі сторони міжнародних організацій та урядів розвинених країн, стає можливою реалізація програм обміну та співпраці, що спрямовані на підвищення рівня медичної освіти у цих регіонах [7].

В Україні медична освіта потребує модернізації та адаптації до міжнародних стандартів. Лише 10% медичних університетів підтримують міжнародну співпрацю, а це свідчить про обмежений доступ до передових методик навчання [3].

В умовах війни з росією у системі вищої освіти України важливо продовжувати розвивати міжнародну співпрацю у сфері медичної освіти, враховуючи потреби країн, що знаходяться на різному рівні розвитку, та забезпечуючи доступ до якісної освіти всім майбутнім медичним працівникам, незалежно від їхнього географічного розташування чи економічного статусу. Отже, міжнародні програми з обміну у сфері медичної освіти повинні бути спрямовані на:

- 1) професійний обмін, під час якого відбувається проходження стажування у клінічній лікарні з однієї з базових клінічних дисциплін;
- 2) дослідницький обмін, у межах якого студент навчається і створює науково-дослідницький проєкт під контролем професора з університету-партнера.

Дані про існуючі основні державні фонди та програми обміну за медичною освітою наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Державні програми обміну та науково-освітні проекти

Тип програми	Назва	Опис	Країни-учасники	Ресурси
Програми обміну	Erasmus+	Програма Європейського Союзу для освіти, навчання, молоді та спорту	Країни Європейського Союзу, партнери з інших країн	Бюджет Європейського Союзу
Програми обміну	Fulbright	Програма обміну для студентів, викладачів та професіоналів, що фінансується урядом США	Сполучені Штати Америки та інші країни	Фінансування від уряду США
Програми обміну	Chevening	Програма обміну для студентів, які намагаються отримати вищу освіту у Великій Британії, що фінансується урядом Великої Британії	Велика Британія та інші країни	Фінансування від уряду Великої Британії
Науково-освітні проекти	Global Fund	Глобальний фонд боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією: проекти співпраці та досліджень у галузі медичних наук та освіти	Країни-учасники програми	Фінансування від Global Fund
Науково-освітні проекти	World Health Organization	Світова організація охорони здоров'я: проекти та ініціативи у галузі медичної освіти та досліджень, спрямовані на підвищення рівня здоров'я.	Країни-учасники програми	Фінансування від World Health Organization (Організації здоров'я)

Джерело: власна розробка авторів.

Erasmus+ – має значний бюджет від Європейського Союзу та пропонує широкий спектр можливостей для студентів, викладачів та інших учасників освітнього процесу. Вона спрямована на підтримку міжнародного обміну студентами та викладачами, а також сприяє розвитку співпраці між університетами. Українські здобувачі можуть використовувати цю програму для навчання або стажування в університетах Європейського Союзу. Для українських студентів, які здобувають медичну освіту, надається можливість практикувати навички міжособистісного спілкування з пацієнтами з різних культур, удосконалювати свої клінічні вміння, дізнаватися про місцеві проблеми охорони здоров'я, що не часто трапляються на батьківщині, а також інтегрувати різні рішення в галузі медичної освіти та охорони здоров'я відповідно до місцевих норм і правил. Під час навчання за цією програмою обміну основний акцент зроблено на клінічному й практичному досвіді, досягненню високих рівней у таксономії Блума, практиці доказової медицини. За результатами проходження цієї програми учасники можуть зробити порівняльний аналіз систем охорони здоров'я країни-партнера та рідної країни з метою впровадження змін.

Fulbright – це програма, фінансована урядом Сполучених Штатів, яка надає стипендії для навчання, досліджень та викладання у США. Вона орієнтована на студентів, викладачів та науковців з усього світу. Українські студенти та викладачі також можуть скористатися цією програмою для отримання освіти або проведення досліджень у США. Під час виконання цієї програми учасник має можливість проходити практику на базі медичних закладів під керівництвом спеціалістів, здійснювати наукові дослідження.

Chevening – це програма, фінансована урядом Великої Британії, яка надає стипендії для навчання в університетах Великої Британії. Вона орієнтована на лідерів майбутнього з усього світу. Українські студенти-медики можуть скористатися цією програмою для отримання вищої освіти у Великій Британії. Під час навчання за цієї програмою здобувачі мають можливість вивчати різні проблеми системи охорони здоров'я Великобританії.

Global Fund фінансує проекти співпраці та досліджень у галузі медичних наук та освіти, зокрема для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією. Україна може брати участь у цих проектах як активний учасник.

Проекти та ініціативи ВОЗ у галузі медичної освіти та досліджень спрямовані на підвищення рівня здоров'я населення. Українські студенти-медики можуть брати участь у проектах ВОЗ як учасники дослідницьких груп або у якості учасників навчальних заходів.

Зважаючи на зазначені вище особливості, програми *Erasmus+*, *Fulbright* та *Chevening* можуть бути особливо популярними серед українських студентів, які отримують медичну освіту. Вони надають можливості для отримання вищої освіти або проведення досліджень у провідних закордонних університетах за рахунок стипендій та інших форм фінансування.

Інформація щодо недержавних фондів обміну наведена у таблиці 2.

Таблиця 2

Недержавні фонди обміну за напрямком медичної освіти

Фонд	Основні програми та ініціативи	Країни, які підтримуються	Фінансування
Soros Foundation	Програма медичної стипендії	Багато країн	Залежить від програми
Open Society Foundation	Програма міжнародного обміну та стажувань	Різні країни	Залежить від програми
Rotary Foundation	Гранти для медичного обміну та стажувань	Різні країни	Залежить від програми
European Youth Foundation	Міжнародні стажування та обмін студентів	Країни Європи	Залежить від програми

Джерело: власна розробка авторів.

Перспективи для української молоді у Фонді Сороса полягають у можливості отримати цінний міжнародний досвід та підтримку для свого професійного розвитку в медичній галузі.

Фонд Відкритого Суспільства надає можливості для українських здобувачів отримати досвід роботи та навчання в різних країнах.

Фонд Ротарі надає гранти для медичного обміну та стажувань у різних країнах. Для українських здобувачів це можливість отримати нові знання та досвід у медичній галузі.

Європейський Фонд Молоді надає можливість розширити свої горизонти та отримати новий досвід у медичній сфері.

Медичні ЗВО у країнах з низьким і середнім доходом переважно орієнтовані на потреби та інтереси їхніх колег із країн з високим доходом. Однак існують певні обурення студентів з країн з високим доходом щодо участі у програмах обміну до таких країн. Зокрема, медична освіта повинна бути більш інклюзивною, а всі студенти медичних університетів повинні мати можливість отримати доступ до міжнародних перспектив і досвіду [5].

Участь у міжнародних програмах з обміну дозволяє студентам поглибити свої знання в області медицини, а також набути практичний досвід у відомих медичних установах. Вони можуть вивчати нові методи лікування, практикувати міжкультурну комунікацію з колегами та пацієнтами, що збагачує їх професійний розвиток. Також студенти отримують можливість брати участь у спільних дослідницьких проєктах, конференціях та семінарах з відомими медичними вченими та практиками, що сприяє їхньому науковому зростанню.

Міжнародне співробітництво у галузі медичної освіти допомагає удосконалити стандарти медичної практики та навчання, що відображається на якості медичного обслуговування в різних країнах. Взаємне навчання та

обмін досвідом сприяють розвитку ефективних методів лікування та підвищенню результативності медичної допомоги.

Українські студенти медичних спеціальностей мають значні перспективи участі в міжнародних програмах обміну та співробітництва. Участь у них створює можливість отримати цінний міжнародний досвід та розвинути свої медичні навички. Крім того, це сприяє їхньому професійному та науковому розвитку, а також відкриває додаткові можливості для подальшої кар'єри в медичній галузі. Участь у міжнародних програмах може допомогти українським студентам стати більш конкурентоспроможними на міжнародному ринку праці та зробити значний внесок у розвиток медичної науки та практики як в Україні, так і за її межами.

Висновки. Участь у міжнародних програмах обміну надає українським студентам-медикам можливість отримати новий культурний досвід, ознайомитися з іншими медичними системами та практикою в різних країнах. Це розширює їхні горизонти і робить їх більш культурно компетентними та відкритими до різноманіття. Реалізація академічних програм обміну та співпраця у рамках медичної освіти допоможе покращити медичні навички з побудови відносин і взаємодії лікаря з пацієнтом; етичних і правових принципів у медичній практиці; аналізу й оцінки психологічних та соціальних аспектів захворювання пацієнта; консультування пацієнтів тощо.

Міжнародне співробітництво в медичній освіті сприяє обміну дослідницькими знаннями та інноваціями, а також допомагає удосконалити стандарти медичної практики та навчання. Участь у таких програмах не лише збагачує особистий та професійний розвиток студентів, але й сприяє підвищенню якості медичного обслуговування в різних країнах. Для українських студентів це важлива можливість розвинути свої медичні навички, покращити конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці та зробити свій внесок у розвиток медичної науки та практики. Програми *Erasmus+*, *Fulbright* та *Chevening* можуть бути особливо популярними серед українських студентів, що отримують медичну освіту. Вони надають можливості для отримання вищої освіти або проведення досліджень у провідних університетах за кордоном за рахунок стипендій та інших форм фінансування. Можливості для української молоді в Фонді Сороса, Фонді Відкритого Суспільства, Фонді Ротарі та Європейському Фонді Молоді включають отримання цінного міжнародного досвіду та підтримку у професійному розвитку в медичній сфері.

Навчання за кордоном допомагає покращувати майстерність англійської мови, збільшує знання медичної практики та культурну свідомість студентів, а також впливає на формування їхньої ідентичності. Окрім цього, до переваг міжнародного обміну можна віднести: отримання нового досвіду, відвідування лекцій, семінарів, тренінгів з клінічних і преклінічних дисциплін, ознайомлення з іноземною системою охорони здоров'я, отримання контактів у клініці, лабораторіях тощо.

Перспективами розвитку цієї теми є дослідження практичного досвіду українських студентів-медиків, які брали участь у міжнародних програмах обміну. Провести опитування студентів, за результатами якого розробити рекомендації з ефективної адаптації в іноземному медичному університеті під час участі у міжнародній програмі обміну.

Література:

1. Впровадження інноваційних методів навчання у медичних закладах вищої освіти та організація навчального процесу: досвід Польщі / Т. В. Боднар та ін. *Академічні візії*. 2023. № 26. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/805/733> (дата звернення: 05.03.2024).
2. Сердюк А. У 2024 році понад 8 мільйонів жінок та дівчат в Україні потребуватимуть гуманітарної допомоги. *Організація Об'єднаних Націй в Україні*. URL: <https://ukraine.un.org/uk/261357-y-2024-roci-ponad-8-milyoniv-zhinkok-ta-divchat-v-ukraini-potrebuvatimуть-gumanitarnoi> (дата звернення: 05.03.2024).
3. Гайдукова О. О., Ніколенко Є. Я., Кратенко Г. С. Досвід медичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в галузі інтернаціоналізації: сприятливі фактори та обмеження. *Медична освіта*. 2021. № 1. С. 11–16. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.1.11700> (дата звернення: 05.03.2024).
4. Свеженцева О. Основні тенденції глобалізації сучасної вищої освіти: з досвіду міжнародної співпраці Ужгородського національного університету. *Міжнародний науковий вісник*. 2020. № 1 (21). С. 161–174. DOI: [https://doi.org/10.24144/2218-5348.2020.1\(21\).161-174](https://doi.org/10.24144/2218-5348.2020.1(21).161-174) (дата звернення: 05.03.2024).
5. An international partnership of 12 anatomy departments – improving global health through internationalization of medical education / A. Wu et al. *Annals of global health*. 2020. Vol. 86. No. 1. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7059426/> (дата звернення: 05.03.2024).
6. Internationalization of medical education – motivations and formats of current practices / A. Wu et al. *Medical Science Educator*. 2022. Vol. 32. No. 3. P. 733–745. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40670-022-01553-6> (дата звернення: 05.03.2024).
7. Rethinking curriculum internationalization: Virtual exchange as a means to attaining global competencies, developing critical thinking, and experiencing transformative learning / L. N. Duffy et al. *Schole: A journal of leisure studies and recreation education*. 2022. Vol. 37. No. 1–2. P. 11–25. DOI: <https://doi.org/10.1080/1937156X.2020.1760749> (дата звернення: 05.03.2024).
8. Educating universal professionals or global physicians? A multi-centre study of international medical programmes design / E. Brouwer et al. *Medical teacher*. 2020. Vol. 42. No. 2. P. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.1080/0142159X.2019.1676885> (дата звернення: 05.03.2024).
9. Rosyidah N., Rosyidi U. Internationalization in higher education: University's effective promotion strategies in building international trust. *European journal of educational research*. 2020. Vol. 9. No. 1. P. 351–361. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1241206> (дата звернення: 05.03.2024).
10. de Wit H., Altbach P. G. Internationalization in higher education: Global trends and recommendations for its future. In *Higher education in the next decade*. Netherlands: Brill, 2021. P. 303–325. DOI: https://doi.org/10.1163/9789004462717_016 (дата звернення: 05.03.2024).
11. Internationalization of medical education – A scoping review of the current status in the United States / A. Wu et al. *Medical Science Educator*. 2020. Vol. 30. No. 4. P. 1693–1705. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40670-020-01034-8> (дата звернення: 05.03.2024).
12. Developing ethical and sustainable global health educational exchanges for clinical trainees: Implementation and lessons learned from the 30-year academic model providing access to healthcare (AMPATH) partnership / M. Turissini et al. *Annals of global health*. 2020. Vol. 86. No. 1. DOI: <https://doi.org/10.5334%2Fagoh.2782> (дата звернення: 05.03.2024).

13. Human resources for health in small countries: Developing and sustaining postgraduate training: Policy brief. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289057837> (дата звернення: 05.03.2024).

14. Learning experiences and identity development of Japanese nursing students through study abroad: A qualitative analysis / J. Huffman et al. *International Journal of Medical Education*. 2020. Vol. 11. P. 54–61. DOI: <https://dx.doi.org/10.5116/ijme.5e47.cf1b> (дата звернення: 05.03.2024).

15. The resurgence of medical education in sociology: A return to our roots and an agenda for the future / T. M. Jenkins et al. *Journal of Health and Social Behavior*. 2021. Vol. 62. No. 3. P. 255–270. DOI: <https://doi.org/10.1177/0022146521996275> (дата звернення: 05.03.2024).

References:

1. Bodnar, T. V., Bodnar, P. Ya., Bedenyuk, A. D., & Bodnar, L. P. (2023). Vprovadzhennya innovatsiynykh metodiv navchannya u medychnykh zakladakh vyshchoyi osvity ta orhanizatsiya navchalnoho protsesu: dosvid Polshchi. *Akademichni vizii – Academic Visions*, (26). <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/805/733> [in Ukrainian].

2. Serdiuk, A. (2024, February 22). *U 2024 rotsi ponad 8 zhinok ta divchat v Ukrayini potrebuyut humanitarnoyi dopomohy* [Over 8 million women and girls in Ukraine will need humanitarian assistance in 2024]. United Nations in Ukraine. <https://ukraine.un.org/uk/261357-y-2024-roci-ponad-8-milijoniv-zhinok-ta-divchat-v-ukrayini-potrebuyatymуть-gumanitarnoi> [in Ukrainian].

3. Haydukova, O. O., Nikolenko, Ye. Ya., & Kratenko, H. S. (2021). Dosvid medychnoho fakultetu Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni VN Karazina v haluzi internatsionalizatsiyi: spryatlyvi faktory ta obmezhenya [Experience of the school of medicine of V. N. Karazin Kharkiv National University in the field of internationalization: Favorable factors and limitations]. *Medychna osvita – Medical Education*, (1), 11–16. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.1.11700> [in Ukrainian].

4. Svyzhenstseva, O. (2020). Osnovni tendentsiyi hlobalizatsiyi suchasnoyi vyshchoyi osvity: z dosvidu mizhnarodnoyi spivpratsi Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu [Main trends of globalization in contemporary higher education: From the experience of international cooperation of Uzhhorod National University]. *Mizhnarodnyy naukovyy visnyk – International Scientific Herald*, (1(21)), 161–174. [https://doi.org/10.24144/2218-5348.2020.1\(21\).161-174](https://doi.org/10.24144/2218-5348.2020.1(21).161-174) [in Ukrainian].

5. Wu, A., Noël, G. P., Wingate, R., Kielstein, H., Sakurai, T., Viranta-Kovanen, S., ... & Bernd, P. (2020). An international partnership of 12 anatomy departments—improving global health through internationalization of medical education. *Annals of Global Health*, 86(1), Article 27. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7059426/>

6. Wu, A., Choi, E., Diderich, M., Shamim, A., Rahhal, Z., Mitchell, M., ... & DeWit, H. (2022). Internationalization of medical education – motivations and formats of current practices. *Medical Science Educator*, 32(3), 733–745. <https://doi.org/10.1007/s40670-022-01553-6>

7. Duffy, L. N., Stone, G. A., Townsend, J., & Cathey, J. (2022). Rethinking curriculum internationalization: Virtual exchange as a means to attaining global competencies, developing critical thinking, and experiencing transformative learning. *SCHOLE: A Journal of Leisure Studies and Recreation Education*, 37(1-2), 11–25. <https://doi.org/10.1080/1937156X.2020.1760749>

8. Brouwer, E., Driessen, E., Mamat, N. H., Nadarajah, V. D., Somodi, K., & Frambach, J. (2020). Educating universal professionals or global physicians? A multi-centre study of international medical programmes design. *Medical Teacher*, 42(2), 221–227. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2019.1676885>

9. Rosyidah, N., & Rosyidi, U. (2020). Internationalization in higher education: University's effective promotion strategies in building international trust. *European Journal of Educational Research*, 9(1), 351–361. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1241206>

10. De Wit, H., & Altbach, P. G. (2021). Internationalization in higher education: Global trends and recommendations for its future. In H. Eggins, A. Smolentseva, & H. de Wit (Eds.), *Higher education in the next decade* (pp. 303–325). Brill. https://doi.org/10.1163/9789004462717_016
11. Wu, A., Leask, B., Choi, E., Unangst, L., & de Wit, H. (2020). Internationalization of medical education—A scoping review of the current status in the United States. *Medical Science Educator*, 30(4), 1693–1705. <https://doi.org/10.1007/s40670-020-01034-8>
12. Turissini, M., Mercer, T., Baenziger, J., Atwoli, L., Einterz, R., Gardner, A., ... & Ayuo, P. (2020). Developing ethical and sustainable global health educational exchanges for clinical trainees: Implementation and lessons learned from the 30-year academic model providing access to healthcare (AMPATH) partnership. *Annals of Global Health*, 86(1), Article 137. <https://doi.org/10.5334/2Faogh.2782>
13. World Health Organization, (2022, April 5). *Human resources for health in small countries: Developing and sustaining postgraduate training: Policy brief*. <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289057837>
14. Huffman, J., Inoue, M., Asahara, K., Oguro, M., Okubo, N., Umeda, M., ... & Shimoda, K. (2020). Learning experiences and identity development of Japanese nursing students through study abroad: A qualitative analysis. *International Journal of Medical Education*, 11, 54–61. <https://dx.doi.org/10.5116/ijme.5e47.cf1b>
15. Jenkins, T. M., Underman, K., Vinson, A. H., Olsen, L. D., & E. Hirshfield, L. (2021). The resurgence of medical education in sociology: A return to our roots and an agenda for the future. *Journal of Health and Social Behavior*, 62(3), 255–270. <https://doi.org/10.1177/0022146521996275>